

استان تهران - کمیته ملی همایش ملی

سازمان برنامه و بودجه کشور - استان تهران

اداره کل محیط زیست استان تهران

استان تهران

اداره کل حفاظت محیط زیست استان تهران

پست سازمانی استان تهران

ارزیابان محیط زیست هگمتانه

بهره گیری از معماری دستکند در ارائه راهکارهای طراحی معماری پایدار

زهرا کفایتی

دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، استان مرکزی

Email : Zahrakefayati.22@gmail.com

چکیده:

عدم تطابق ساختمان با شرایط اقلیمی موجود یکی از عواملی است که منجر به بحران انرژی و صرفه جویی در مصرف آن به ضرورت تبدیل شده. با کاربرد انرژی های پایدار در ساختمان می توان مصرف انرژی را کاهش داد. ساختمان در کنار طبیعت نه به جای طبیعت الگویی است که می تواند راهنمای ما در دستیابی به توسعه پایدار باشد. در این میان معماری سنتی که همواره با طبیعت ارتباطی صمیمانه داشته، با بهره گیری از انرژی های تجدیدپذیر، آسایش فضای داخلی را بدون استفاده از دستگاه های آلوده کننده امکانپذیر می ساخته است. بهره گیری از انرژی زمین گرمایی و استفاده از خانه های زیرزمینی از جمله این موارد می باشند. در معماری سنتی ایران از زمین به عنوان یک عایق همیشگی استفاده کرده اند که می تواند به عنوان الگویی در استفاده از انرژی های نو و طراحی پایدار عمل کند. وجود معماری دستکند در روستاهای میمند و کندوان و نیز فضاهای زیرزمینی در خانه ها نمونه هایی در این زمینه اند. در تحقیق حاضر از روش تحلیلی-توصیفی استفاده شده است. روش و ابزار مورد استفاده تحقیق نیز از روش کتابخانه ای و بررسی اسناد و مدارک مکتوب و مطالعه موردی می باشد، بدین منظور به بررسی الگوهای ارزشمند در معماری سنتی ایران، با تاکید بر انرژی زمین گرمایی پرداخته می شود، همچنین در این راستا به معرفی حالت های مختلف استفاده از زمین به عنوان اقامتگاه اشاره شده است. در انتها به جمع بندی و ارائه راهکارهای کاربست اقلیم و بهره گیری از زمین و انرژی آن در طراحی معاصر به منظور دستیابی به توسعه پایدار می پردازیم.

واژه های کلیدی : دستکند ، معماری سنتی، توسعه پایدار، انرژی زمین گرمایی، محیط زیست

مقدمه:

منابع عظیم طبیعی در جهت تامین نیازهایی از قبیل گرما، سرما، تهویه و آسایش فضا سال هاست که مورد توجه معماران بوده و مهمترین اصول توسعه پایدار نیز بر همین امر استوار است. در حقیقت ساخت و ساز پایدار، خلق محیطی سالم برپایه کارایی منابع و اصول اقلیمی با هدف کاهش تاثیر بر محیط زیست است. از میان این نوع منابع تجدیدپذیر می توان انرژی زمین گرمایی را نام برد چرا که زمین یک منبع گرمایی تقریبا نامحدود می باشد، میزان ظرفیت ذخیره سازی حرارتی آن این امکان را فراهم می سازد که از آن به منظور ذخیره سازی فصلی گرما استفاده شود. دمای خاک در عمق های پایین تر از 6 متری تقریبا پایدار و برابر با میانگین سالانه دمای سطح می باشد که به دلیل تابش خورشید و دمای بسیار زیاد هسته زمین معمولا 2 یا 3 درجه گرمتر از میانگین سالانه دمای هوا می باشد. (برزگر، مفیدی، 1389)

امروزه به واسطه بحران انرژی و بحران های زیست محیطی ناشی از مصرف بی رویه انرژی، بازگشت به اصول معماری بومی که معماری همساز با طبیعت است مورد توجه قرار گرفته است که در این میان استفاده از خاک شیوه ای مقبول برای تامین نیازهای حرارتی و برودتی ساختمان به روش غیرفعال است که این شیوه در ایران نیز سابقه دیرینه دارد. در این راستا با اشاره به ارزش های اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی معماری زیرزمینی در دستیابی به اهداف توسعه پایدار، به اهمیت توجه به فضاهای زیرزمینی و بهره گیری از انرژی زمین گرمایی به عنوان گامی موثر در دستیابی به معماری پایدار اشاره می شود و در نهایت به ارائه راهکارهایی در این زمینه جهت استفاده هر چه بیشتر از انرژی زمین در توسعه پایدار امروز و ارتقاء کیفیت زیستی فضاهای زیرزمینی پرداخته می شود.

ضرورت مسأله: